

Konstitucije zagrebačke sinode iz god. 1602.

(Nastavak)

Dr. I. A. Ruspini.

De communione sub una specie.⁶⁰

Quoniam autem ab archidiaconis nostris ex visitatione redeuntibus⁶¹ non sine gravi animi nostri dolore accepimus, quosdam ex ipsis parochis esse, qui non sub una specie, uti sancta mater decrevit Ecclesia, sed sub duabus speciebus suos communicant parochianos, idcirco ejusdem Ecclesiae, cui sacramentorum dispensatio commissa est, statutis innixi decernimus, ne dioecesis nostrae parochi vel alii sacerdotes quemquam aliter, quam sub una tantum specie communicare praesumant.

Nam quamvis Dominus et Redemptor noster in suprema illa coena hoc sacramentum eucharistiae in duabus speciebus panis scilicet et vini, instituerit atque apostolis dederit,⁶² attamen non modo praeceptum, ubi dari jusserit, sed nec exemplum, ubi dederit sub utraque specie aliis quam apostolis, quisquam in sacris reperiet scripturis, cum ostendi contra possit, duobus illis euntibus in Emaus, qui non erant ex numero apostolorum, hoc sacramentum sub altera tantum specie datum esse; nam quem illis fregerat panem Christus, non simplicem panem, sed sacramentum fuisse corporis et sanguinis Christi testantur uno ore D. D. Chrysostomus,⁶³ Augustinus,⁶⁴ Beda⁶⁵ et Theophylactus.⁶⁶ Quin

⁶⁰ Vd. Stanislaus Hosius, Confessio Polonica cap. 40 (Opp. ed. Coloniae 1584. Tom. I. p. 107).

⁶¹ B. Zelnica j poslao je prije sinode arcidjakone na vizitu, a ovi vrativši se izvijestili su ga kako glede toga manjka tako i glede drugih.

⁶² Potertano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 21 cap. 3.

⁶³ Opus imperfectum in Matth. hom. 17. (Migne, Patr. gr. 56, 729). Komentar ovaj ne pripada sv. Krisostomu, već nekom arijancu iz 5. vijeka. Vd. Bardenhewer, Geschichte d. altkirchl. Literatur, III. 597.

⁶⁴ De consensu evangel. I. 3. cap. 25. n. 72. (Migne, Patr. lat. 34, 1206).

⁶⁵ Expositio in evangel. Luc. cap. 24, 35 (Migne, Patr. lat. 92, 628).

⁶⁶ Enarratio in evangel. Luc. cap. 24, 23—25 (Migne, Patr. gr. 123. 1118)

et Hierosolymis unius tantum speciei communionem in usu fuisse tempore apostolorum ex his, quae de fractione panis in actis apostolorum scripsit Lucas, discimus. Erant, inquit, perseverantes in doctrina apostolorum et communicatione fractionis panis et orationibus.⁶⁷

Quod autem per fractionem panis eo loci intelligatur communio sub una specie tantum, patet cum ex eodem evangelista alibi dicente: Una autem sabbati cum convenissemus ad frangendum panem etc., tum etiam ex phrasi D. Pauli apostoli, ipsius Lucae praeceptoris, qui expresse per illam fractionem panis communionem ipsam intelligit, dicens: Panis quem frangimus nonne participatio corporis Domini est, sed et alibi de ipsomet Christo dicit: Dominus, inquit, in qua nocte tradebatur, accepit panem et gratias agens fregit et dixit: accipite et manducate, hoc est corpus meum.

Eodem plane sensu dicta verba Lucae interpretantur D. D. Chrysostomus,⁶⁸ Augustinus⁶⁹ et caeteri Ecclesiae doctores de communione nimirum sub una specie.

Quod nec ipse Lutherus, sed neque etiam Calvinus aliqui haeretici infitiantur, sicuti ipsorum libri testantur.

Ex quibus etiam idem Lutherus passim in suis libris: liberum est, asserit, vel utramque, vel alteram tantum speciem sumere aut ministrare.

Et alibi: non peccant, inquit, qui una specie utuntur, cum Christus non praeceperit ulla uti, sed arbitrio cuiusque reliquit.

Philippus item Melancthon: ita, inquit, non peccat ille, qui utitur altera sacramenti specie, sicuti non peccat is, qui libertate christiana carnem suillam edit, aut ab illa abstinet.

Quamvis autem illud ex sacris elici queat litteris, quod ab initio nascentis et primitivae Ecclesiae passim mos fuerit communicandi fideles tam sub una, quam sub utraque specie, postea tamen mos ille communicandi sub utraque specie per Ecclesiam, penes quam est potestas dispensandi sacramenta, est abrogatus et decretum, ut omnes tam laici quam clerici extra

⁶⁷ Act. 2, 42.

⁶⁸ Hom. 27. n. 4. in I. Cor. (Migne, Patr. gr. 61, 229 sq).

⁶⁹ Epist. ad Casulanum cap. 12. n. 28 (Migne, Patr. lat. 33, 149 sq).

missam sub una tantum specie communicarent, sub qua non minus quam sub duabus sumerent, neque enim christiano homini de eo dubitari fas est, quin ibi sit etiam Christi anima et sanguis, ubi est verum eius⁷⁰ corpus, nam si exanimum et exsanguie esset, mortuum esset,⁷¹ at, ut inquit Apostolus: Christus resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur; quicumque autem separat carnem Christi ab eius anima, sanguine et divinitate, hic non est christianus, sed antichristus, ut ait Joannes: omnis, inquit, spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est, et hic est antichristus.

Causae vero potissimae, cur Ecclesia laicam
illam communionem sub altera tantum specie
instituerit, sunt hae.⁷²

I. Prima est periculum sanguinis administrationis, qui facile effundi posset, maxime in magna hominum frequentia, ubi senes, parvuli, sani et aegri accederent, id autem cederet in maximam sacramenti irreverentiam.

II. Sed et in custodiendo periculum esset, quod species vini facile corrumperetur et periret, unde et fastidium oriretur hominibus et nausea, quominus suscipere possent.

III. Ad haec si ultro citroque mittendum, portandum, seu vehendum sit, ne effundatur magna cura adhibenda est, facile enim huiusmodi liquida funduntur.

IV. Item non pauci, qui absthemii sunt et natura abhorrent a vino, alii etiam ex causis accidentibus, ut mulieres praegnantas, febricitantes etc.

V. In ipso quoque suscipiendi modo videtur aliquid superesse periculi, quoniam facile quispiam labiis aut lingua profunderet sanguinem, vel etiam nonnihil remaneret adhaerens barbae aut mento, quae omnia vergerent in offensam Christi et huius sacramenti magnam irreverentiam.

VI. Sed et in multis orbis christiani partibus, et potissimum septemtrionalibus, ubi interdum satis magna est vini pe-

⁷⁰ Isp. Trid. sess. 21. doctr. de commun. cap. 1. 2. 3. et can. 1. 2. 3.

⁷¹ Isp. Robertus Bellarminus, Disputationes de controversiis christianaefidei, de sacr. Euch. l. 4. cap. 21. (ed. Ingolst. 1601. Tom. III. col. 868).

⁷² Vd. I. Eck, Homil. 34. n. 2. de septem sacramentis (Coloniae 1549. pag. 277).

nuria, altera sacramenti species, scilicet vini, difficulter semper haberi posset.

VII. Praecipua vero ex omnibus causa est, quod varii et horrendi circa sacramentum illud errores exorti sunt, propter quos cavendos non intermissa tantum est utriusque speciei susceptio, sed et omnino prohibita. Quod si etiam spectes figuras, quibus hoc sacramentum in lege fuit praefiguratum: agnum illum paschalem et manna, figuram illius gessisse reperiens, de illis comedebant quidem omnes, sed de liquore verbum nullum.⁷³

Canones autem quos novissime ea de re⁷⁴ statuit Ecclesia ex concilio Tridentino⁷⁵ excerpti sunt hi.

Canon I. Si quis dixerit ex Dei praecepto vel necessitate salutis omnes et singulos Christi fideles utramque speciem sanctissimi eucharistiae sacramenti sumere debere, anathema sit.

Canon II. Si quis dixerit Ecclesiam catholicam non iustis causis et rationibus adductam fuisse ut laicos atque etiam clericos non conficientes sub panis tantummodo specie communicaret aut in eo errasse, anathema sit.

Canon III. Si quis negaverit totum et integrum Christum, omnium gratiarum fontem et auctorem sub una panis specie sumi, quia, ut quidam falso asserunt, non secundum Christi constitutionem sub utraque specie sumatur, anathema sit. Quae pertinent ad sacramentum poenitentiae.

Doceant parochi suos subditos poenitentiam esse sacramentum ad peccatorum remissionem tunc praecipue institutum, cum a mortuis excitatus insufflavit in discipulos dicens: Accipite Spiritum Sanctum quorum remiseritis peccata, remittuntur eis⁷⁶ etc.

Cuius quidem poenitentiae licet tres sunt partes, contritio, confessio et satisfactio,⁷⁷ nos tamen non nisi de confessione circa quam errores quosdam emersisse intelleximus, quaedam observanda proponemus.

⁷³ Hosius, Conf. Polon. cap. 40 (Opp. I., 107.)

⁷⁴ U rukopisu pogrješno „ea dar.“

⁷⁵ Trid. sess. 21. de comun. sub. utr. specie can. 1. 2. 3.

⁷⁶ Potertano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 14. cap. 1.

⁷⁷ Isp. Trid. sess. 14. cap. 3.

Nempe confessionem peccatorum esse duplicem, unam internam seu mentalem, qua soli Deo in amaritudine animae nostrae peccata confitemur, eius misericordiam implorantes. De qua est illud Davidis:⁷⁸ Dixi: confitebor adversum me iniustitiam meam Domino; et tu remisisti impietatem peccati mei.

Altera vero peccatorum confessio est extrinseca, quae fit non solum mente, sed etiam ore, coram Deo.

Haec etiam est duplex, publica nimirum et privata; publica est, quae publice fit, coram Deo et eius sacerdote, ut cum populus sacerdotem peccata recitantem verbis comitatur, quae licet Deo non sit ingrata, non tamen videtur esse sufficiens ad sumendam sacram communionem.⁷⁹

Privata vero peccatorum confessio est, quando quis secrete sacerdoti legitimam potestatem habenti sua confitetur peccata, quae a ss. patribus auricularis et secreta, aliquando etiam sacramentalis vocatur, atque haec est illa peccatorum confessio, quam ipsemet Christus instituit et observari praecepit.

Nam quamvis non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum et sui humiliationem, cum et aliorum exemplum, tum ob Ecclesiae offensae aedificationem delicta sua publice confiteri possit, non est tamen hoc divino praecepto mandatum, nec satis consulto humana aliqua lege praeciperetur, ut delicta, praesertim secreta, publica essent confessione aperienda,⁸⁰ quae Christus soli sacerdoti secrete confiteri voluit.

Et ideo recte hac secreta et sacramentali confessione modo etiam utitur sancta mater Ecclesia, qua ab initio usa fuisse dignoscitur, sicuti ex sacris patet literis.

Nam imprimis de Joanne Baptista legimus,⁸¹ quod exhibat ad eum Hierosolyma et omnis Judaea et omnis regio circa Jordanem et baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua.

Et rursus alibi legimus:⁸² multos credentium venisse ad apostolos, confitentes et annuntiantes actus suos.

⁷⁸ Ps., 31, 5.

⁷⁹ Isp. Trid. sess. 13. de sacr. Euch. cap. 7.

⁸⁰ Potcrctano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 14. cap. 5.

⁸¹ Matth. 3, 5—6.

⁸² Act. 19, 18.

Meminerunt etiam huius sacrae confessionis ss. patres⁸³ et inprimis sanctus ille Clemens, divi Petri successor, qui hanc ipsius Petri doctrinam fuisse refert, quam illum a magistro suo Christo accepisse, dubium non est, inquit:⁸⁴ Ut si forte alicuius cor vel livor, vel infidelitas, vel aliquod malum latenter irrepserit, non erubescat, qui animae suae curam gerit, confiteri haec ei, qui praeest, ut ab ipso per verbum Dei et salubre consilium curetur.

Dionysius⁸⁵ quoque Demophilum monachum acriter increpat, quod impium ad pedes sacerdotis procidentem ac confitentem calce rejecerat.

Cyprianus:⁸⁶ Confiteantur, inquit, singuli, quaeso vos fratres suum delictum, dum adhuc, qui deliquit, in saeculo est, dum adhuc admitti eius confessio potest, dum satisfactio et remissio facta per sacerdotes aput Deum grata est.

Divus Basilius:⁸⁷ Necessario, inquit, iis peccata aperiri debent, quibus credita est dispensatio mysteriorum Dei.

Divus Chrysostomus:⁸⁸ Confunderis, inquit, et eru-

⁸³ Vd. Hosius, Conf. Polon. cap. 47. (Opp. I., 146 sqq).

⁸⁴ Pseudo-Clemens, Epist. ad Jacobum cap. 11 (Migne, Patr. gr. 2. 45—46). Sinoda citira po lošem Rufinovom prijevodu. U ostalom nije ovdje govora o sakramentalnoj ispovijedi. O pseudoklementinskim spisima, koji potiču po svoj prilici iz početka 3. vijeka, vd. Bardenhewer. I. c. 351 sqq.

⁸⁵ Pseudo-Dionysius Areopagita, Epist. 8. ad Demophilum (Migne, Patr. gr. 3, 1087). T. zv. „Areopagitica“ nastala su koncem 5. ili početkom 6. vijeka. Vd. Bardenhewer, Patrologie (1901.), pag. 472. sqq.

⁸⁶ De lapsis cap. 29. (Migne, Patr. lat. 4, 489).

⁸⁷ Reg. brev. 288. (Migne, Patr. gr. 31, 1283).

⁸⁸ Homilia: Non esse ad gratiam concionandum n. 3. 5. (Migne, Patr. gr. 50, 658. 662). Ispravni latinski prijevod (Migne, I. c.) glasi: „n. 3. . . . At verecundaris et erubescis enuntiare peccata? Sane quidem, si coram hominibus ea dicenda essent et evulganda; non tamen ita pudere te oportuit (oporteret): pudor enim est et ignominia peccare, non quae peccaveris confiteri; jam vero neque necessarium est testibus praesentibus confiteri. Apud conscientiae rationes fiat inquisitio delictorum: sine testibus sit iudicium. Deus te confitentem solus audiat, Deus qui peccata non exprobrat, sed confessione peccata delet. At hoc pacto etiam pigritaris et detrectas? . . . n. 5. Non enim sufficit dicere, peccator sum, sed et singulae sunt delictorum species exprimendae.“ Dok izvorni tekst i ispravni navedeni prijevod sadrže ne malu poteškoću proti sakramentalnoj ispovijedi, prometnula se ta po

bescis peccata tua effari, atqui oportet maxime etiam apud homines ea dicere et invulgare; confusio enim est peccare, non est confusio confiteri peccata; non sufficit dicere peccator sum, sed opere pretium est et speciatim peccatorum et delictorum reminisci.

Origenes:⁸⁹ Oportet, inquit, nos morbum nostrum coram eo, quo ministro Deus in curando eo utitur, non celare, fortassis enim, inquit, sicut ii, qui habent intus inclusam escam indigestam aut humoris vel phlegmatis stomacho graviter et moleste immanentis abundantiam, si vomuerint, relevantur; ita etiam hi, qui peccaverunt, si quidem occultant et retinent intra se peccatum intrinsecus, urgentur et propemodum suffocantur a phlegmate vel humore peccatorum, Si autem ipse sui accusator fiat, dum accusat semetipsum et confitetur, simul evomit et delictum atque omnem morbi digerit causam. Tantummodo inquit, circumspice diligentius, cui debeas confiteri peccatum tuum.

D. Augustinus:⁹⁰ Nemo, inquit, sibi dicat: Occulte ago, apud Deum ago; novit Deus, qui mihi ignoscit, quia in corde ago. Ergo sine causa dictum est: Quae solveritis in terra, soluta erunt in coelo? Ergo sine causa datae sunt claves Ecclesiae Dei? Frustramus evangelium Dei? Frustramus verba Christi? Promittimus vobis, quod ille negat? Nonne vos decipimus?

Et alibi:⁹¹ Ne tibi, inquit, applaudentium faveas auribus, quoniam prius eges sacerdotis, qui mediator sit ad Deum tuum, salubri iudicio: alioquin et sub lege et sub gratia, Ite ostendite vos sacerdotibus, responsum divinum quomodo consuma-

teškoća u prijevodu, kako ga sinoda donosi, u dokaz za sakramentalnu ispo-
vijed. Krivi taj prijevod nije sinoda sačinila, nego ga je već zatekla. Nalazi
se n. pr. kod I. Hofmeister, Loci communes, pag. 165. b (a. 1547. s. 1.).

⁸⁹ Hom. in. Ps. 37. (Migne, Patr. gr. 12, 1386).

⁹⁰ Sermo 392. cap. 3. (Migne, Patr. lat. 39, 1711).

⁹¹ Auctor incertus, De visit. infirm. l. 2. cap. 4. (Migne, Patr. lat. 40. 1154.)

retur? Confitemini alterutrum peccata vestra, quomodo compleretur? Ergo cicatricum tuarum arbiter, Dei vice dominus adhibeatur presbyter, et revela ei vias tuas, et ipse tibi adhibebit antidotum reconciliationis.

D. Hieronymus:⁹² Si quem, inquit, serpens diabolus occulte mormorderit et nullo conscio eum peccati veneno infecerit si tacuerit, qui percussus est et non egerit poenitentiam, nec vulnus suum fratri et magistro voluerit confiteri, magister et frater, qui linguam habent ad curandum, facile ei prodesse non poterunt, si enim erubescat aegrotus vulnus medico confiteri, quod ignorat medicina non curat.

Et concilium Tridentinum:⁹³ Siquis negaverit confessionem sacramentalem vel institutam vel ad salutem necessariam esse iure divino, aut dixerit modum secrete confitendi solj sacerdoti, quem Ecclesia catholica ab initio semper observavit et observat, alienum esse ab institutione et mandato Christi et inventum esse humanum, anathema sit.

Constitutiones.

Quamobrem omnibus parochis aliisque dioecesis nostrae clericis nos quoque firmiter praecipimus, ne aliter quenquam quam ista sacramentali confessione confitentem excipiant atque absolvant.

Tribus temporibus in anno, si frequentius fieri non possit, id est Natalis Domini, Paschatis et Pentecostes, ad hanc sacramentalem confessionem atque communionem plebem invitare debeant et omnino non desit, qui saltem in Paschate communicet omnes.

Discreti etiam sint parochi nostri in casibus episcopalibus et sedi apostolicae reservatis, ne quid per incuriam sibi facultatis assumant, et ideo semper illos habeant scriptos apud se,⁹⁴ a quibus neminem, nisi in extremo mortis articulo absolvant, sub poena excommunicationis.

⁹² Migne, Patr. lat. 23, 1152.

⁹³ Trid. sess. 14. can. 6.

⁹⁴ Conc. Mediol. I. Pars. 2. cap. 6. (Hardouin, l. c. X, 65.).

Si quis autem dixerit, episcopus non habere ius reservandi sibi casus, nisi quoad externam politiam, atque ideo casuum reservationem non prohibere, quominus sacerdos a reservatis vere absolvat, anathema sit.

Infrascripti casus soli episcopo vel eius poenitentiario reservati.⁹⁵

Raptores virginum.

Qui moniales violarint, carumve septa ingressi sint facultate non impetrata.

Qui abortum procurarint.

Infantium per matrum aut nutricum negligentiam suffocatio.

Qui secundo vel propinquiori gradu incestum admiserint.

Incendarii et qui damni iniuriaeve causa vites vel arbores alienas inciderint.

Violatores libertatis ac immunitatis Ecclesiae.

Ecclesiam polluentes.

Homicidae voluntarii.

Qui stateras, mensuras monetasve adultararint, corruperintve.

Qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones et alia, huius generis eucharistia sacrisve rebus abutuntur.

Haeretici poenitentis absolutio.

Qui haeticorum libros sine licentia episcopi legunt aut habent.

Qui majori excommunicationis vinculo illigati tenentur, vel interdicti suspensive sunt, sive ab homine sive a jure.

Quae pertinent ad extremam unctionem.

Ad accipiendum hoc extremae unctionis sacramentum cohortentur parochi suos subditos quem frequentissime, docentes ipsos illud sicuti caetera sacramenta a Christo Domino pro infirmis esse institutum. Apud Marcum quidem insinuatam, per Jacobum autem apostolum ac Domini fratrem commendatum ac promulgatum: Infirmatur, inquit, quis in vobis, inducat presbyteros Ecclesiae, ut orent super eum ungentes eum oleo in nomine Domini, et oratio fidei salvabit infirmum.

⁹⁵ Isp. Conc. Mediol. I. Pars. 2. cap. 6. (Hardouin, l. c. X, 654).

num et alleviabit eum Dominus, et si in peccatis sit, remittentur ei.⁹⁶

Vocati igitur ad infirmum unguendum, periculose decumbentem, sine mora properabunt, ne illorum pigritia aut negligentia absque hoc salutari sacramento e vivis decedat.

Nullum tamen inungent, nisi illum extrema viderint infirmitate laborantem, propeque moribundum et nisi compos mentis existens verbis vel signis illud duxerit postulandum.

Ne item pueris, qui nondum ullum rationis usum habent, mulieribus in partu laborantibus, ad bellum proficiscentibus, peregrinantibus et his, qui mox ultimo supplicio mulctandi sunt illud administrent.⁹⁷

Inungantur autem more consueto certae partes corporis in rituali designatae.

Mulieribus quoque renes ne inungantur.⁹⁸

Aeger, si dum sacro oleo ungitur, extremum spiritum emisit, illum parochus ungere desistat; si vero aliqua morbi vis de repente illum oppresserit, ut dubitetur vivus ne sit an mortuus, ea tunc conditione in unguendo utetur: Si es vivus, per istam sanctam unctionem etc.⁹⁹

Inuncto convalescente, loca inuncta laventur et aqua lotionis ignem mittatur.

Quae pertinent ad sacramentum ordinis.

Sacrificium et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrumque in omni lege extiterit, cum igitur in novo testamento sanctae eucharistiae sacrificium visibile ex Domini constitutione catholica Ecclesia acceperit, fateri etiam oportet in ea novum esse visibile et externum sacerdotium, in quod vetus translatum est. Hoc autem ab eodem Domino Salvatore nostro institutum esse, atque apostolis eorumque successoribus in sacerdotio potestatem traditam peccata dimittendi et retinendi, nec non consecrandi et offerendi corpus et sanguinem Christi, sacrae literae ostendunt et catholica traditio semper docuit.

⁹⁶ Potertano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 14. doctr. de sacr. extr. unct. cap. 1.

⁹⁷ Conc. Mediol. IV. Pars 2. cap. 6. (Hardouin, l. c. X, 850). Isp. Catech. Rom. de sacr. extr. unct. n. 10. 11.

⁹⁸ Conc. Mediol. IV. Pars 2. cap. 6. (Hardouin, l. c. X, 851).

⁹⁹ Conc. Mediol. V. Pars 1. cap. 11. (Hardouin, l. c. X, 982).

Idcirco quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum missae sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogitaverit maledictum in sacris litteris eum vocari, qui facit opus Dei negligenter.

Quod si fatemur, nullum aliud opus a deo sanctum ac divinum a Christi fidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur, satis etiam apparet, omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut quanta maxime fieri potest interiori cordis munditia et puritate atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur.¹⁰⁰

Inprimis autem ut omnia honeste et bono ordine fiant in Ecclesia Dei sub excommunicationis poena interdicimus omnibus pseudoapostolis,¹⁰¹ quicumque iuxta canonicas sanctiones legitime ab episcopis ordinati ac missi non sunt, ne se sacris sacerdotalibus immiscere officiis praesumant.

Praeterea nemo ex nostra dioecesi oriundus alibi absque nostris dimissoriis literis ordinetur, neve sic ordinatus in altari aut aliquo ordine ministrari praesumat sine nostra dispensatione et licentia.¹⁰²

Nullus etiam peregrinus, vagus et ignotus sacerdos sine formatis et literis testimonialibus ad divina celebranda aut sacramenta administranda admittatur.¹⁰³

Singuli dioecesis nostrae parochi aliique beneficiati sua habeant formata seu ordinationis suae literas.

Monachi item apostatae, qui absque licentia suorum superiorum ex claustris suae professionis exiverunt, ad monasteria sua redire cogantur.

Porro quo sacerdotes nostri puriores ad offerendum illud tremendum missae sacrificium accedere possint, saltem singulis

¹⁰⁰ Potcrtnano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 22. decr. de obs. et evit. in celebr. missae.

¹⁰¹ To su protestantski vjerovjesnici.

¹⁰² Isp. Trid. sess. 14. de ref. cap. 2.

¹⁰³ Isp. Trid. sess. 22. decr. de obs. et evit. in celebr. missae.

hebdomadis alteri sacerdoti sua confiteantur peccata, nisi eos ob mortalis peccati culpam frequentius id facere oporteat,¹⁰⁴ memores illius formidolosi apostolici dicti:¹⁰⁵ qui manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini.

Singulis autem dominicis et festivis diebus ac eo frequentius missas celebrant, quibus etiam diebus frequenti populo ex iis, quae in missa leguntur, aliquid exponant et sacrificii illius mysteria declarent.¹⁰⁶

Illud diligenter observantes, quod antequam ad altare accedant, missam perlegant et singulas partes ita praeparatas et notatas habeant, ut celebrantes neque errent, neque haereant.¹⁰⁷

Sacris vestibus induti cum nemine colloquantur, neque loquentibus dent aures, mentemque et oculos ab omnibus ammoveant, quibus distrahi possint, neque e sacristia exeant, nisi cum ad altare eundum erit, quod tum graviter et modeste fiat, neminem in via salutando vel resalutando.¹⁰⁸

Pileum biretrum, chirothecas, sudariolum, aut quodcumque denique huius generis in altari ne ponant.¹⁰⁹

Sine candelis et ministro respondente celebret nullus.¹¹⁰

Calices et patenae sint ex metalli genere jure permissio eoque pretiosiori, quantum per facultates licuerit,¹¹¹ integra et consecrata.

Indumenta etiam sacerdotalia, mappae seu lintheamina, antependia, corporalia item ac purificatoria et vela sint benedicta, ac munda serventur, quae vero lotionem indigerint, in anno ad minus bis laventur.

Lavari autem debent in aliquo vase mundo a subdiaconis vel diaconis aut sacerdotibus,¹¹² quia si per laicos lavantur, profana efficiuntur.

Ampulae sint mundaе, argenteae aut aureae, vel vitreae seu christalinae pro ministerio vini et aquae ad altare et ita distinctae, ut dignosci possint.

¹⁰⁴ Conc. Mediol. I. Pars. 2. cap. 5. (Hardouin, l. c. X., 651).

¹⁰⁵ I. Cor. 11, 29.

¹⁰⁶ Isp. Trid. sess. 22. cap. 8.

¹⁰⁷ Conc. Mediol. I. Pars 2. cap. 5. (Hardouin, l. c. X., 651).

¹⁰⁸ Conc. Mediol. I. Pars 2. cap. 5. (Hardouin, l. c. X., 651).

¹⁰⁹ Conc. Mediol. I. Pars 2. cap. 5. (Hardouin, l. c. X., 651 sq.).

¹¹⁰ Conc. Mediol. I. Pars 2. cap. 5. (Hardouin, l. c. X., 652).

¹¹¹ Conc. Mediol. I. Pars 2. cap. 5. (Hardouin, l. c. X., 652).

¹¹² Isp. Catech. Rom., de sacr. Euch. n. 61.

Missalia, breviaria, diurnalia, gradualia, antiphonaria, psalteria et alii libri ecclesiastici sint completi, perfecti et bene compacti.

Et ne propter missalium, breviariorum et diurnalium ecclesia nostra clerusque aliquam in consuetis divinis officiis patiantur defectum, decrevimus, ut denuo imprimantur.¹¹³

In ecclesiis res non serventur profanae, scilicet ligna, trabes, vina, frumenta, linum, canapum, lana et similia; ac purgentur frequenter a sordibus.

Ab illis etiam arceantur saeculares omnes actiones, vana atque adeo prophana colloquia, deambulationes, strepitus et clamores, ut domus Deivere domus orationis esse valeat et dici possit.¹¹⁴

Ad fores ecclesiae servetur vas cum aqua benedicta et aspersorio pro populo.

Altaria etiam atque sacrae imagines ab aranearum telis et aliis sordibus munda serventur.

Coemeteria sint bene clausa, ne bruta ingredi possint, in quibus sit locus pro reponendis mortuorum ossibus aptus.

In Ecclesiis ac coemeteriis aliisque locis sacris eorum corpora, qui sibi ipsis manus intulerunt, qui publici ac manifesti fuerunt usurarii: qui sine poenitentia ex hac vita decesserunt, qui haeretici vel excommunicati fuissent, humani curae permittant.¹¹⁵

In privatis domibus atque omnino extra ecclesiam et ad divinum tantum cultum dedicata oratoria aut capellas consecratas, nemo missam celebrare praesumat.¹¹⁶

Postremo ne superstitioni aliquis locus detur, cavendum, ne aliis quam debitis horis consueta celebrentur officia divina, neve ritus alii aut aliae caeremoniae et preces in missarum cele-

¹¹³ Do tiska nije došlo, jer je E. Zelnicaj već 23. prosinca 1602. preminuo. Namjeravalo se je, naravno, štampati te knjige prema starom zagrebačkom obredu.

¹¹⁴ Potcrtno (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 22. decr. de obs. et evit. in celebr. missae.

¹¹⁵ Izraz „humani“ očito je iskvarena i stoji mjesto „humari“. Mjesto čega stoji izraz „curae“, ne možemo ustanoviti. O smislu neima dvojbe: zabranjuje se pokapanje takovih osoba na groblju, u crkvi i sl.

¹¹⁶ Isp. Trid. sess. 22. decr. de obs. et evit. in celebr. missae.

bratione adhibeantur, praeter eas, quae ab Ecclesia approbatae ac frequenti et laudabili usu receptae sunt.¹¹⁷

In fine missarum evangelium s. Joannis Evangelistae „In principio erat verbum“ etc. dici ne unquam omittatur, nisi cum aliter in missarum rubricis notatum est.¹¹⁸

De habitu clericorum.

Etsi habitus non facit clericum, oportet tamen sacerdotes, Dei ministros, semper capitis tonsuram et vestes ordini congruentes deferre, ut per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant.¹¹⁹

Indusia et strophiola filis aureis aut argenteis sericisve elaborata ne gestent.

Ocreis etiam ac calceis cothurnatis more satraparum non utantur, similiter quoque a caligis dissectis et fibulatis cinguloque auro vel argento exornato abstinebunt.

Nulli praeterea sacerdoti anulum, nisi quibus propter officii munus aut honoris gradum iure concessus est, portare liceat, sed et ii, quibus iure concessus est, unico saltem et non magni pretii sint contenti, quem tamen dum missae sacrificium faciunt, deponent.¹²⁰

Barbam studiose ne nutriant, illamque a superiori labro ita recidant, ut pili communionem non impediant.¹²¹

De ablegandis concubinis et coelibatu clericorum.

Illud autem quam turpe ac clericorum nomine, qui se divino cultui addixerunt, sit indignum, in impudicitiae sordibus immundoque concubinato versari, satis res ipsa communi fidelium omnium

¹¹⁷ Podcertano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 22. decr. de obs. et evit. in celebr. missae.

¹¹⁸ Conc. Mediol. IV. Pars 2. cap. 10 (Hardouin, l. c. X, 867).

¹¹⁹ Podcertano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 14. de ref. cap. 6.

¹²⁰ Conc. Mediol. I. Pars 2. cap. 23; Conc. Mediol. IV. Pars 3. cap. 2 (Hardouin, l. c. X, 666. 898).

¹²¹ Conc. Mediol. I. Pars 2. cap. 23 (Hardouin, l. c. X, 665).

offensione summoque clericalis militiae dedecore testatur; ut igitur ad eam, quam decet continentiam ac vitae integritatem ministri Ecclesiae revocentur, populusque hinc eos magis discat revereri, quo illos vita honestiores recognoverit: prohibemus quibusque dioecesis nostrae clericis, ne concubinas aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in sua domo vel extra detinere, aut cum illis ullam consuetudinem habere audeant, alioquin poenis a sacris canonibus impositis punientur.¹²²

Neque enim dubium est, quin Christus, qui est sacerdotii primus institutor et auctor, ab apostolis eorumque in sacerdotio successoribus vitae castitatem requisierit, dum illis de continentia longum disseruisset sermonem, laudando potissimum eunuchos, qui seipsos castraverunt propter regnum coelorum, quales nimirum suos cupiebat esse apostolos. Audito autem sermone de vitae castimonia, refert divus Matthaeus evangelista Petrum in persona omnium apostolorum Christo dixisse: Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te, quid ergo erit nobis.¹²³

Quibus verbis si DD. Hieronymo et Augustino credimus, illi non solum votum paupertatis et obedientiae, sed etiam perpetuae castitatis Domino voverunt, sicuti id clarius ex responso Christi colligitur dicentis:¹²⁴ Omnis, inquit, qui reliquerit domum, vel fratres, vel sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem propter nomen meum, centuplum accipiet et vitam aeternam possidebit; unde etiam ait Hieronymus:¹²⁵ Apostoli habuerunt quidem uxores, sed quas eo tempore acceperant, quando evangelium nesciebant, qui assumpti in apostolatium relinquunt officium conjugale.

Quod quidem castitatis votum quia omnes sacerdotes tempore suae consecrationis ad subdiaconatum in facie Ecclesiae coram episcopo ordinante sponte atque libere etiam nunc Domino vovent, ideo necesse est, ut castitatem, quam sic voverunt, servent; sic enim per prophetam loquitur Dominus:

¹²² Podcrtano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 25. de ref. cap. 14.

¹²³ Math. 19, 27.

¹²⁴ Math. 19, 29.

¹²⁵ Migne Patrol. lat.

Cum votum voveris Domino Deo suo, non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus Deus tuus. Et alibi: Vovete et reddite Domino Deo vestro; alioquin autem qui hoc votum frangit est in statu damnationis teste Apostolo: quia primam fidem irritam fecit et mentitus est Spiritui Sancto.

Quod autem coelibatus votum pium Deoque gratum sit, vel ex eo cuius perspicuum esse potest, quod et a Christo laudantur eunuchi (sicut paulo ante dictum est), qui se propter regnum Dei castraverunt. Et apud Esaiam: sempiternum se illis daturum nomen Deus promisit, quod non peribit.

Et de virginibus consilium dat Paulus, qui simul indicat ad Timotheum scribens, quod quae viduae ex Ecclesiae stipe alebantur, voto se perpetuae continentiae obstringebant.

Philo¹²⁶ quoque testatur (quamquam Judaeus), qui fuit apostolorum aequalis, fuisse tunc inter christianos, qui suam Deo castitatem desponderent.

Quod autem huic sacro ordini perpetuo fuit annexus coelibatus ita, ut nec ducere uxores nec uxoribus antea ductis uti liceat post ordinationem, ex ipsis sacris potest demonstrari litteris.

I. Et primo ex illo loco Apostoli: oportet episcopum (quo nomine comprehendit etiam presbyterum) esse sobrium, iustum, sanctum et continentem, ubi Apostolus ideo addidit continentem, quia vocabulum graecum *σώφρονα*, quod ut Hieronymus¹²⁷ in hunc locum dicit, ambiguum est, et signi-

¹²⁶ Philo (+ p. a. 40), De vita contemplativa (Opp. ed. Francof. 1691. pag. 899): »Adhibentur mensae foeminae quoque, anus pleraeque, sed virgines, non coactae castitatis, sicut apud Graecos quaedam sacrificulae, sed sponte continentes prae amore sapientiae, cuius studio per totam vitam contempserunt voluptates corporis...« Euzebij (Hist. Eccl. II, 16. 17) držao je, da su »Therapeuthae«, koje Filon ovdje opisuje, bili kršćani, a za njim povelj su se i svi drugi. Magdeburški Centuriatori dokazivali su, da su Filonovi »Therapeuthae« židovska (nekršćanska) sekta, a to mnijenje danas prevladava. Vd. Wendland, Jahrb. i. klass. Philol. 22, Suppl. Bd. Leipzig 1896. — Buduć da se je Euzebij (Hist. Eccl. II, 16) izrazio, da Filon u svom djelu govori »de viris apostolicis«, dobilo je to djelo kod nekih (počamši od Jeronima u l. de viris illustribus cap. 11 [Migne, P. L. 23, 659]) ime »liber de viris apostolicis«, kako ga i sinoda naša nazivlje.

¹²⁷ Comment. in Tit. 1, 8. 9 (Migné, Patr. 26, 600 sq.). — Dokazivanje ovo uzeto je iz Gregorius de Valentia, Comment. theolog. Tom. IV. disp. 9. q. 5. punct. 5.

ficare potest temperantem seu castum, itaque ut Hieronymus in eodem exponit loco, continentem etiam addidit, id est castum ab uxoriis etiam amplexibus.

II. Patet hoc etiam ex ipsis conciliorum testimoniis,¹²⁸ et primo ex concilio Carthaginiensi:¹²⁹ Placuit, inquit, et condecet sacrosanctos antistites et Dei sacerdotes, necnon et levitas, vel qui sacramentis divinis inserviunt, continentem esse in omnibus, quo possint simpliciter quod a Deo postulant impetrare, ut quod apostoli docuerunt et ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus.

Probatur etiam hoc ex Calixto I., qui praefuit Ecclesiae circa annum 218. Is enim apud Gratianum ita inquit:¹³⁰ Presbyteris, diaconibus et subdiaconibus et monachis concubinas habere seu matrimonia contrahere penitus interdiciamus contractaque ab huiusmodi personis disiungi juxta sacrorum canonum definitiones iudicamus.

Quo loco cum Calixtus sacros canones antiquiores ipse etiam antiquus pontifex ad eam rem citet, argumento id est hanc legem coelibatus esse apostolicam.

Idem rursus probatur ex canone Apostolorum,¹³¹ ubi praecipitur, ut ex clericis tantummodo lectores et cantores (intellige etiam alios, qui sunt etiam in minoribus officiis) possint uxores ducere.

Hoc ipsum etiam prohibetur in Nicaeno concilio:¹³² Ne

¹²⁸ Vd. Gregorius de Valentia, Commentar. theolog. Tom. IV. disp. 9. q. 5. punct. 5; Bellarminus, l. c. de membris eccl. l. I. cap. 19. (II. 351 sqq.).

¹²⁹ Conc. Carthag. a. 390. can. 2. (Hardouin, Coll. Conc. I, 951).

¹³⁰ To je can. 5. conc. Rhemensis pod papom Kalikstom II. iz g. 1119 (Vd. Friedberg, Corpus Jur. Can. I, 100). U zbirka sabora (Hardouin, l. c. VI, 2114) dolazi taj kanon kao can. 21. conc. later. I. ex a. 1123. Gracijan ga ima u Dist. 27. can. 8. Sinoda naša držala ga je (kao i Gregorius de Valentia l. c. i Bellarmin, l. c. II. 352) kanonom Kalista I. (a. 217—222).

¹³¹ Hardouin, l. c. I, 15. Tobožnje »apostolske kanone« (iz 5. vijeka) smatrala je naša sinoda autentičnima, čemu se nije toliko čuditi, kad ih je takovima i sam Tridentin (sess. 25. de ref. cap. 1) smatrao.

¹³² Hardouin, l. c. I, 323. Ustanovu nicejsku, kojom se općenito duhovnicima zabranjuje obitavanje sa stranim ženskinjama, tumači naša sinoda (jednako i Bellarmin, l. c. II, 351) onamo, kao da im se zabranjuje obitavanje (i bračno općenje) sa zakonitim suprugama!

episcopus, inquit, praesbyter et diaconus, neque ullus prorsus clericus habeat domi mulierem ullam praeter matrem, sororem, aut materteram, aut avitam, aut eas solas personas, quae ab omni suspicionem alienae sunt.

Concilium Neocaesariense:¹³³ Praesbyter, inquit, si uxorem duxerit, ordine suo moveatur, adulterantem aut fornicantem ab Ecclesia abiici et inter poenitentes laicos redigi oportet.

Atque ut alia quam plurima omittamus concilia, quibus singulis vetantur sacerdotibus conjugia et coelibatus praecipitur, duos saltem citabimus. Aquisgranense, quod fuit in Germania, unde ista haeresis de ducendis uxoribus novissime pullulavit:¹³⁴ Placuit, inquit, ut episcopi, presbyteri, diaconi et subdiaconi abstineant se ab uxoribus et non generent filios. Concilium Moguntinum:¹³⁵ Clerici, inquit, qui saeculum reliquerunt, contubernia foeminarum nullatenus appetant, castitatem inviolati corporis perpetuo conservare studeant.

III. Probatur tertio testimoniis ss. veterum Patrum graecorum et latinorum, qui diserte affirmant, eos qui in sacris ordinibus deserviunt sacrificio, omnino continentes esse debere, etiam a conjugio.

Graecorum. Origenes:¹³⁶ Certum est, inquit, quia impeditur sacrificium indesinens iis, qui conjugalibus necessitatibus serviunt, unde videtur mihi, quod illius solius est offerre sacrificium indesinens, qui indesinenti et perpetuae se devoverit castitati.

Eusebius:¹³⁷ Verumtamen, inquit, eos qui sacrati

¹³³ Hardouin, l. c. I, 281. Kod Gracijana Dist. 28. can. 9.

¹³⁴ To je can. 9. conc. Wormat. ex a. 868 (Hardouin, l. c. V, 739), kojim se obnavlja can. 33. conc. Illiberit, ex a. 300 (Hardouin, l. c. I, 253 sq.). — Sinoda naša crpila je iz Gregor. de Valentia l. c., gdje je kanon Wormskog sabora dolazio neposredno uz kanon Aachenskog sabora, pak je u naglosti kanon Wormski pripisala Aachenskom saboru. Isp. takodjer Bellarmin, l. c. II, 352.

¹³⁵ Conc. Mogunt. ex a. 813. can. 10 (Hardouin, l. c. IV, 1011).

¹³⁶ Vd. Gregor. de Valentia, l. c.; Bellarminus, l. c. de membris eccl. l. I. cap. 19 (II, 352 sqq.).

¹³⁷ Hom. in Numer. n. 3 (Migne, Patr. gr. 12, 749).

sint atque in Dei ministerio cultuque occupati, continere deinceps se ipsos a commercio uxoris decet.

Epiphanius:¹³⁸ Sanctum, inquit, sacerdotium ex virginibus ut plurimum, aut ex solitariis, aut si hi ad ministerium non suffecerint, de his, qui se a propriis uxoribus continent, et si quis ab initio continens viduus fuerit habere potest locum episcopi, presbyteri, diaconi hypodiaconi. Et alibi:¹³⁹ Sed, inquit, Ecclesia adhuc viventem et liberos gignentem unius uxoris virum non suscipit, sed eum, qui se ab una continuit, aut in viduitate vixit diaconum et presbyterum et episcopum et hypodiaconum, maxime ubi sinceri sunt canones ecclesiastici.

D. Chrysostomus:¹⁴⁰ Dixit, inquit, Apostolus, episcopum oportere esse unius uxoris virum, non ea ratione, ut id nunc in ecclesia observatur, oportet enim omni prorsus castitate sacerdotem ornatum esse.

Gregorius Nyssenus: Quomodo, inquit, Dei sacerdotio fungeris, qui hoc ipsum ut munus offerres, unctus est? quomodo haec ipsa Deo offeres, qui legitime non obtemperas prohibenti, ne sacra impurus facias? ac si Deum tibi apparere expetis, quid causa est, cur Moesen non audias, qui populo edicit, ut a nuptiis purus sit, qui Dei aspectum comprehendat.

Oecumenius explicans illa verba Apostoli: unius uxoris virum:¹⁴¹ Non statuit, inquit, ut ab uxore pendeat episcopus, aut uxorem necessario

¹³⁸ Demonstr. evangel. l. 1. cap. 9 (Migne, Patr. gr. 22, 82).

¹³⁹ Exposit. fidei cap. 21 (Migne, Patr. gr. 42, 823 sq.). Sinoda citra po smislu.

¹⁴⁰ Haeres. 59. n. 4. (Migne, Patr. gr. 41, 1025). Sinoda citra po smislu.

¹⁴¹ Sermo 2. de justo et beato Job (Migne, Patr. gr. 56, 569).

¹⁴² Migne, Patr. gr. 46, 414.

¹⁴³ T. zv. Oecumenij, Comment. in I. Tim. 3, 2. cap. 6 (Migne, Patr. gr. 119, 158).

habeat, sed sifiat, inquit, e mundanis non saltem bigamus, ita tamen, ut vocatus ad episcopi munus illud compleat, quod qui habeant uxores sint tanquam non habentes.

Latinorum. D. Ambrosius inquit:¹⁴⁴ Inoffensum exhibendum et immaculatum ministerium, nec ullo conjugali coitu violandum cognoscitis, qui integro corpore, incorrupto pudore, alieni etiam ab ipso consortio conjugali sacri ministerii gratiam recepistis.

Hieronymus:¹⁴⁵ Quid facient, inquit, Orientis Ecclesiae? Quid Aegypti et Sedis Apostolicae? quae aut virgines clericos accipiunt, aut continentes, aut si uxores habuerint, mariti esse desistunt. Et alibi:¹⁴⁶ Episcopi, inquit, presbyteri et diaconi aut virgines eliguntur, aut vidui, aut certe post sacerdotium pudici. Rationem huius idem alibi assignavit, dicens:¹⁴⁷ Si laicus et quicumque fidelis orare non potest, nisi careat officio conjugali, sacerdoti, cui semper pro populo offerenda sunt sacrificia, semper orandum est; si semper orandum est, ergo semper carendum est matrimonio, nam et in veteri lege, qui pro populo hostias offerebant, non solum in domibus suis non erant, sed purificabantur ad tempus ab uxoribus separati et vinum et siceram non bibebant, quae solent libidinem provocare.

D. Augustinus:¹⁴⁸ Attendite, inquit, fratres, quod non solum a vobis removenda est fornicatio, sed etiam omnis suspicio falsa. Non decet clericum cum mulieribus sedere vel fabulari, vel domum eius frequentare, ne suspicio mala inde pro-

¹⁴⁴ De offic. ministr. l. 1. cap. 50. n. 248 (Migne, Patr. lat. 16, 105 sq.).

¹⁴⁵ Contra Vigilantium cap. 2 (Migne, Patr. lat. 23, 356).

¹⁴⁶ Epist. 48. ad Pammachium n. 20, seu liber apologeticus pro libris contra Jovinianum (Migne, Patr. lat. 22, 510). U rukopisu pogriješno: l. apolog. pro libris contra Vigilantium.

¹⁴⁷ Adversus Jovinianum lib. 1. cap. 26 (Migne, Patr. lat. 23, 256).

¹⁴⁸ Sermo 37. ad fratres in eremo (Migne, Patr. lat. 40, 1303). Govori ovi ne pripadaju sv. Augustinu.

grediatur. Formicatio enim ideo clericis interdicatur, quia cum simus ministri Domini, membra meretricis non efficiamur. O quam turpe est clericum a meretrice duci.

Gregorius:¹⁴⁹ Rector, inquit, semper cogitatione sit mundus, quatenus nulla hunc immunditia polluat, qui hoc suscepit officium, ut in alienis quoque cordibus pollutionis maculas tergat, quia necesse est, ut esse munda studeat manus, quae diluere aliorum sordes curat; hinc namque per prophetam Esaiam dicitur: mundamini, qui fertis vasa Domini.

Isidorus:¹⁵⁰ Placuit, inquit, sanctis patribus, ut, qui sacra mysteria contrectant, casti sint et continentes ab uxoribus et ab omni carnali immunditia sint liberi.

Beda:¹⁵¹ Nemo, inquit, potest vel sacerdotium suscipere vel ad altaris ministerium consecrari, nisi aut virgo permanserit, aut contracta cum uxore matrimonii foedera solverit.

Quamobrem recte in concilio Tridentino statutum est, quod si quis dixerit, clericos nisi sacris ordinibus constitutos, vel regulares, castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege ecclesiastica, posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam voverint, habere donum, anathema sit: cum Deus id recte petentibus non deneget, nec patiatur nos supra id, quod possumus tentari.

Postremo statuimus, ut quae alias a summis pontificibus et a sacris conciliis ac synodis dioecesanis de clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, com-

¹⁴⁹ Gregorius M., Liber regulae pastoralis, Pars 2. cap. 2 (Migne, Patr. lat. 77, 27).

¹⁵⁰ Isidorus Hispal, De eccl. offic. I. 2. cap. 10. n. 2 (Migne, Patr. lat. 83, 790).

¹⁵¹ Beda Ven., De tabernaculo et vasis ejus, I. 3. cap. 9. (Migne, Patr. lat. 91, 484).

messationibus, choreis, chartis nec non secularibus negociis fugiendis, copiose ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem sub poenis observentur.¹⁵²

Quae ad sacramentum matrimonii spectant.

Doceant parochi frequenter suos fideles matrimonii sacramentum ab initio ad officium naturae a Deo institutum et tandem ex Dei benignitate infirmis hominibus ad remedium cessisse, ut iam illa maris ut foeminae commixtio, quae alioquin ex se peccato non careret, propter gratiam sacramenti conjugibus ad peccatum non imputetur,¹⁵³ sed sit honorabile in omnibus connubium et thorus immaculatus.

Praecipimus autem ne benedictio alibi fiat, nisi in facie Ecclesiae, ad minus coram duobus vel tribus testibus, eaque a proprio parocho vel etiam alio sacerdote de ipsius tamen parochi aut ordinarii licentia.

Qui aliter, quam praesente parocho vel alio sacerdote de ipsius parochi aut ordinarii licentia ut jam dictum est, et duobus vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt, eos iuxta concilii Tridentini statuta, ad sic contrahendum omnino inhabiles reddimus: et huiusmodi contractus irritos et nullos esse decernimus.

Quod si vero quis parochus vel alius sacerdos, sive regularis sive secularis sit, alterius parochiae sponsos sine illorum parochi licentia matrimonio conjugere aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab ordinario eius parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu a quo benedictio suscipienda erat, absolvatur.¹⁵⁴

Ad evitanda quoque scandala, quae ex clandestinis copulationibus suboriri possent, firmissime mandamus omnibus,

¹⁵² Podertano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 22. de ref. cap. 1. — Sinoda naša stavlja »chartis« mjesto Tridentinskog »aleis, lusibus«, jamačno radi domaćih prilika.

¹⁵³ Isp. Hosius, Conf. Polon. cap. 56 (Opp. I, 195 sq.). — Po katoličkoj nauci ne ima u bračnom spolnom općenju po sebi ništa grješna.

¹⁵⁴ Podertano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 24. de ref. matr. cap. 1.

ut antequam matrimonium contrahatur, ter a proprio contrahentium parocho tribus continuis festivis diebus in ecclesia.¹⁵⁵

Eam quoque cognationem spiritualem, quae in baptismo et confirmatione contrahitur, in quantum se extendit, sicuti antea notatum est, observari praecipimus; cognatio enim haec impedit matrimonium et contractum etiam dirimit.¹⁵⁶

Sciant etiam inter raptorem et raptam, quamdiu illa in potestate raptoris manserit, nullum posse fieri matrimonium, nisi illa a raptore separata et in loco tuto et libero constituta, postea in illum consenserit. Et nihilominus raptor ipse et omnes illi consilium, auxilium et favorem praebentes sunt ipso jure excommunicati ac perpetuo¹⁵⁷.

¹⁵⁵ Podcrtano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 24. de ref. matr. cap. 1.

¹⁵⁶ Isp. Trid. sess. 24. de ref. matr. cap. 2.

¹⁵⁷ Podcrtano (po nama) uzeto je iz Trid. sess. 24. de ref. matr. cap. 6.